

**ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՍԱՀՄԱՆԱԴՐԱԿԱՆ ԴԱՏԱՐԱՆԻ
Ո Ր Ո Շ Ո Ւ Մ Ը**

**2013 ԹՎԱԿԱՆԻ ՀՈԿՏԵՄԲԵՐԻ 2-ԻՆ ՍՏՈՐԱԳՐՎԱԾ՝ ՄԱՐԴՈՒ ԻՐԱ-
ՎՈՒՆՔՆԵՐԻ ԵՎ ՀԻՄՆԱՐԱՐ ԱԶԱՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹՅԱՆ
ՄԱՍԻՆ ԿՈՆՎԵՆՑԻԱՅԻ 16-ՐԴ ԱՐՁԱՆԱԳՐՈՒԹՅԱՆ ՄԵԶ ԱՍՐԱԳՐՎԱԾ
ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ՝ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՍԱՀՄԱՆԱ-
ԴՐՈՒԹՅԱՆԸ ՀԱՄԱՊԱՏԱՍԽԱՆՈՒԹՅԱՆ ՀԱՐՅԸ ՈՐՈՇԵԼՈՒ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ
ԳՈՐԾՈՎ**

Քաղ. Երևան

13 սեպտեմբերի 2016թ.

Հայաստանի Հանրապետության սահմանադրական դատարանը՝ կազմով.
ԳՊ Հարությունյանի (նախագահող, Կ. Բալայանի, Ա. Գյուլումյանի, Ֆ. Թոխյանի,
Ա. Թունյանի, ԱՊ Խաչատրյանի, Վ. Հովհաննիսյանի ֆելեկուցող), Հ. Նազարյանի,
ԱՊ Պետրոսյանի,

մասնակցությամբ /գրավոր ընթացակարգի շրջանակներում/ Հանրա-
պետության Նախագահի պաշտոնական ներկայացուցիչ՝ Հայաստանի
Հանրապետության արդարադատության նախարարի տեղակալ Վ. Քոչարյանի,

համաձայն Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրության 100-րդ
հոդվածի 2-րդ կետի, 101-րդ հոդվածի 1-ին մասի 1-ին կետի, «Սահմանադրական
դատարանի մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքի 25, 38 և 72-րդ
հոդվածների,

դռնբաց նիստում գրավոր ընթացակարգով քննեց «2013 թվականի
հոկտեմբերի 2-ին ստորագրված՝ Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատու-
թյունների պաշտպանության մասին կոնվենցիայի 16-րդ արձանագրության մեջ
ամրագրված պարտավորությունների՝ Հայաստանի Հանրապետության

Սահմանադրությանը համապատասխանության հարցը որոշելու վերաբերյալ՝ գործը:

Գործի քննության առիթ է հանդիսացել Հանրապետության Նախագահի՝ 18 հուլիսի 2016թ. ՀՀ սահմանադրական դատարան մուտքագրված դիմումը:

Ուսումնասիրելով դիմումը, գործով զեկուցողի գրավոր հաղորդումը, Հանրապետության Նախագահի պաշտոնական ներկայացուցչի գրավոր բացատրությունը, հետազոտելով 2013 թվականի հոկտեմբերի 2-ին Ստրասբուրգում ստորագրված՝ Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների պաշտպանության մասին կոնվենցիայի 16-րդ արձանագրությունը և գործում առկա մյուս փաստաթղթերը, Հայաստանի Հանրապետության սահմանադրական դատարանը **Պ Ա Ր Զ Ե Ց**.

1. Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների պաշտպանության մասին կոնվենցիայի 16-րդ արձանագրությունն ստորագրվել է 2013 թվականի հոկտեմբերի 2-ին՝ Ստրասբուրգում: Արձանագրության նպատակն է ընդլայնել Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարանի (այսուհետ՝ ՄԻԵԴ) իրավասությունը՝ ուժեղացնելով ՄԻԵԴ-ի և ազգային իշխանությունների միջև փոխգործակցությունը:

2. Կոնվենցիայի 16-րդ արձանագրությունն ստորագրման համար բաց է Կոնվենցիայի Բարձր պայմանավորվող կողմերի համար: Այն ուժի մեջ է մտնում Կոնվենցիայի տասը Բարձր պայմանավորվող կողմերի կողմից Արձանագրության 7-րդ հոդվածի դրույթների համաձայն Արձանագրությամբ պարտավորված լինելու վերաբերյալ իրենց համաձայնությունը հայտնելու ամսաթվից հետո եռամսյա ժամանակահատվածը լրանալուն հաջորդող ամսվա առաջին օրը:

Հարկ է նշել, որ 2016 թվականի հուլիսի 22-ի դրությամբ Արձանագրությունն ստորագրել են 16 և վավերացրել 6 պետություններ (իրենց՝ կից հայտարարություններում նշելով ներպետական այն դատարանները կամ տրիբունալները,

որոնց նշանակում են Արձանագրության 1-ին հոդվածի 1-ին մասի նպատակներով):

3. Արձանագրությամբ Հայաստանի Հանրապետությունն ստանձնում է, մասնավորապես, հետևյալ պարտավորությունները.

- երաշխավորել Արձանագրության 10-րդ հոդվածին համապատասխան նշանակված Հայաստանի Հանրապետության բարձրագույն դատարանների ՄԻԵԴ դիմելու իրավունքի իրացումը՝ Կոնվենցիայով կամ դրա արձանագրություններով սահմանված իրավունքների և ազատությունների մեկնաբանման կամ կիրառման սկզբունքային հարցերի վերաբերյալ խորհրդատվական կարծիքների տրամադրման համար /հոդված 1/,

- Արձանագրության 1-5-րդ հոդվածները դիտարկել որպես Կոնվենցիայի լրացուցիչ հոդվածներ, և Կոնվենցիայի բոլոր դրույթները կիրառել համապատասխանաբար /հոդված 6/,

- ստորագրման ժամանակ կամ վավերագրերը, ընդունման կամ հաստատման մասին իր փաստաթղթերն ի պահ հանձնելիս Եվրոպայի խորհրդի գլխավոր քարտուղարին հասցեագրված հայտարարության միջոցով նշել այն դատարանները, որոնց Հայաստանի Հանրապետությունը նշանակում է Արձանագրության 1-ին հոդվածի 1-ին մասի նպատակներով՝ հետագայում ցանկացած ժամանակ և նույն կարգով այդ հայտարարությունը փոփոխելու հնարավորությամբ /հոդված 10/:

4. ՀՀ սահմանադրական դատարանը հարկ է համարում ուշադրություն հրավիրել հետևյալ հանգամանքի վրա.

քննության առարկա Արձանագրությունն ստորագրելիս ի գիտություն է ընդունվել Կոնվենցիայի 16-րդ արձանագրության Բացատրական զեկույցը /Explanatory Report/:

Բացատրական զեկույցում ներկայացվում է Արձանագրության ընդունման նախապատմությունը և տրվում են առանձին հոդվածների մեկնաբանություններ:

Մասնավորապես, ի թիվս այլնի, դրանում նշվում է, որ խորհրդատվական կարծիքի համար Դատարան կարող է դիմել այն ներպետական մարմինը, որը հանդիսանում է «Բարձր դատարան կամ տրիբունալ... որը նշված է /Բարձր պայմանավորվող կողմից/ 10-րդ հոդվածի համաձայն»: Այս ձևակերպումը կոչված է խուսափելու հնարավոր բարդությունից՝ տալով ընտրության որոշակի ազատություն: «Բարձր դատարան կամ տրիբունալ» արտահայտությունը վերաբերում է ազգային դատական համակարգի գագաթին գտնվող դատարաններին և տրիբունալներին: «Բարձր» եզրույթի կիրառումը՝ ի հակադրություն «բարձրագույն» եզրույթի, հնարավորություն է տալիս ընդգրկել այնպիսի դատարանների կամ տրիբունալների, որոնք, չնայած նրան, որ զիջում են սահմանադրական կամ գերագույն դատարաններին, այնուամենայնիվ, հանդիսանում են «բարձր» տվյալ կատեգորիայի գործերի համար: Սա, այն պահանջի հետ մեկտեղ, համաձայն որի՝ Բարձր պայմանավորվող կողմն է նշում այն դատարանները կամ տրիբունալները, որոնք կարող են հայցել խորհրդատվական կարծիք, թույլ է տալիս ցուցաբերել անհրաժեշտ ճկունություն՝ ելնելով ազգային դատական համակարգերի առանձնահատկություններից:... /կետ 8/:

5. ՀՀ սահմանադրական դատարանը, նշված Բացատրական զեկույցի և Արձանագրության 10-րդ հոդվածով Հայաստանի Հանրապետության ստանձնած պարտավորության համեմատական վերլուծության արդյունքում, միաժամանակ նկատի ունենալով, որ Արձանագրության հայերեն պաշտոնական թարգմանության տեքստում, ինչպես նաև դրան կից պաշտոնական փաստաթղթերում օգտագործվում է «Բարձրագույն դատարաններ կամ տրիբունալներ» ձևակերպումը, արձանագրում է հետևյալը. որպեսզի Արձանագրության հայերեն պաշտոնական թարգմանության տեքստում և դրան կից պաշտոնական փաստաթղթերում օգտագործվող՝ «Բարձրագույն դատարաններ կամ տրիբունալներ» ձևակերպումը չվտանգի Արձանագրության 10-րդ հոդվածով ստանձնած պարտավորությունների ազգային օրենսդրական իմպլեմենտացիայի բարեխիղճ իրականացումը, պետք է նկատի ունենալ, որ

չնայած ՀՀ դատական համակարգի առանձին ատյաններ իրենց սահմանադրաիրավական կարգավիճակից ելնելով չեն կրում «բարձր» կամ «բարձրագույն» անվանումը, սակայն օրենսդրությամբ նախատեսված կոնկրետ գործերով իրավունք ունեն կայացնել վերջնական որոշում: Այլ կերպ ասած՝ դրանք հանդես են գալիս որպես տվյալ կոնկրետ գործով վերջնական որոշում կայացնող «բարձր» դատարան:

Ելնելով գործի քննության արդյունքներից և ղեկավարվելով Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրության 100-րդ հոդվածի 2-րդ կետով, 102-րդ հոդվածի առաջին և չորրորդ մասերով, «Սահմանադրական դատարանի մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքի 63 և 64-րդ հոդվածներով, Հայաստանի Հանրապետության սահմանադրական դատարանը **Ո Ր Ո Շ Ե Ց**.

1. 2013 թվականի հոկտեմբերի 2-ին ստորագրված՝ Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների պաշտպանության մասին կոնվենցիայի 16-րդ արձանագրության մեջ ամրագրված պարտավորությունները համապատասխանում են Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրությանը:

2. Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրության 102-րդ հոդվածի երկրորդ մասի համաձայն սույն որոշումը վերջնական է և ուժի մեջ է մտնում հրապարակման պահից:

ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ

Գ. ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ

13 սեպտեմբերի 2016 թվականի
ՄԴՈ – 1299